

SVENSK MUSIKTIDNING

N:r 8.

Redaktör och utgivare:
FRANS J. HUSS.
Telefon: Vasa 61 9.

NORDISKT MUSIKBLAD.

Stockholm den 17 April 1899.

Expedition: Kungstensgatan 56.

Pris: Helår 5 kr. Lösnummer 25 öre.
Annonspris 20 öre pr petitråd.

19:e Årg.

Andreas Hallén

och hans nya opera

Valdemarsskatten.

Med en framgång, som kan räknas till de mera ovanliga, gick Halléns nya opera »Valdemarsskatten» första gången öfver vår kungliga scen den 8 sistlidne april. Egentligen bestäld till invigningsopera vid det nya operahusets öppnande och sålunda redan länge färdig samt äfven tidigt inöfvad, har operan emellertid genom sjukdomsfall och andra hinder först nu kunnat uppföras. Premiären egde rum inför fullsatt salong i närvaro af kronprinsen-regenten, prins Carl med gemål, prins Eugen samt prinsen af Oldenburg.

Redan vid ridåns uppgång verkade det bergiga, svagt månbelysta strandpartiet med det rörliga, hvitskummande hafvet i fonden och Stora Carlsön i fjerran tydligt anslående på publiken. Det i vår förut lemnade redogörelse för textinnehållet omnämnda skeppsbrottet är ej synligt för åskådarne men tänkes vara det för Ägirs döttrar, som skynda ned till stranden och betrakta detsamma och Valdemars ilanddrifning på skeppsmasten. I yttre hänseende anslog ännu mer andra aktens dekoration med Ung-Hanses gård utanför Visby och den af sin mur omgifna staden i fonden samt tredje aktens interiör af Visby efter Hellquists bekanta tafla, som i denna aktens sceneri och handling återgifvits och gjorts levande. Avas vision i fän-

gelset, då fonden visar det af stormen under åska och blixst upprörda hafvet, öfver hvilket Valdemars skepp med skatten vänder hemåt, skulle göra bättre verkan, om ej skeppet som en blink visade sig och försvann, utan så småningom sjönk ned i hafvet. Allmän beundran väckte slutakten, föreställande det dunkla hafsdjupet med Ägirs döttrar och sjöjungfrur simmande omkring skeppsvrakets, ur hvilket skatten fallit ned på hafsbottnen. Den rika vegetationen på denna är effektiv, om också mindre natur-

trogen för platsen. Blotta dekorationerna och utstyrseln visa sig sålunda kunna fängsla publiken. Libretten, en sammanväfnad af myt och medeltidshistoria, har visserligen sina svaga punkter, men är med sitt nationella ämne intresserande och skrifven med blick för scenisk verkan. Till dessa svaga punkter kunna i synnerhet räknas kärleksscenen mellan Ung-Hanses dotter Ava och Valdemar, der dennes falskhet mot henne står alldeles i strid med ömhetsuttrycket å hans sida i deras för öfrigt vackra duett, samt slutscenen, der det gjort bättre verkan om Ägirs-döttrarne, utan något moraliserande endast framställt sin glädje öfver skattens återvinnande.

Operans musik har en verkligt melodisk karakter. Dess talangfulla orkesterbehandling följer visserligen den wagnerska rörlighetsprincipen och den nyare symfoniska, något oroliga och bjärta modulationsstilen, men är på det hela klangskön och uttrycksfull och låter äfvensångpartierna komma till sin rätt i verkliga melodibildningar och ej blott i torr tondeklamation. De i operan märkbara ledmotiven intaga derför ock en mera underordnad plats. Åt operans musik tilldelas härmed egenskapen af melodisk omvexling och färgrikedom, som trots allt musikdram-fantasteri utgör saften och kärnan i all dramatisk musik.

Musiken till operan är delvis förut bekant, alldenstund den har till grundstomme tonsättarens orkester-suite »Ur Valdemarssagan», som utfördes å en hans konsert härstädes i december 1891, och hvars fyra satser benämndes

Andreas Hallén.

»Morgonväckt i S:t Nikolaus», »Valdemarsdansen», »Ung-Hanses dotter» och »Svarthäll». Särskildt den ypperliga »Valdemarsdansen» väckte då ett sådant bifall, att den måste tagas da capo, och vi påpekade sedan den framstående uppfinningsförmåga och den smakfulla instrumentation, som framträdde i detta verk. Vid en öfverblick af operans musikaliska innehåll framstå några delar, som vi särskildt kunna påpeka.

Första akten börjas med ett motiv, som tecknar dynningens vågsvall, en långsam mollsats vid klagan öfver den förlorade skatten; med Bylgias ankomst inträder en lifligare stämning och en kraftigare tonsats målar ovädret och skeppsbrottet. Den följande dialogen mellan Bylgia och Valdemar innehåller vackra melodiska strofer. I aktens slut upprepa de simmande sjöjungfrurna begynnelsemotivet i densamma, nu i dur-tonart, antydande glädjen öfver Valdemars ed att återgifva dem skatten.

I andra akten, som börjar med middommargillet utanför Ung-Hanses gård, uppstämmer borgmästaren vid ridåns uppgång en hurtig dryckessång: »Hej, de gamle Gutar sade, när de drucko» etc., hvori en kör sedan instämmer. Abboten interfolierar här med en vacker melodisk sats, uppmanande att tacka himlen för ett godt år. Ungdomen inskyndar och begynner kring majstången en glad dans till musik i nordisk folkton, derpå göres dansleken »Valdemarsdansen», hvars karakteristiska sångmelodi förut omnämnts. I slutet af akten hafva vi att fästa oss vid Avas monolog, då hon lemnat festen, det förtjusande »intermezot», hvori Valdemars lutspele för att locka till sig den bortskyndande Ava återgives af orkestern med harpa och stråkinstrument. Ett särdeles intagande nummer är den påföljande duetten mellan Valdemar och Ava: »Brinn, stjärna, brinn, gör lång vår natt!»

I tredje aktens början tecknas morgongryningen i mystiska harmonier, man hör snart hornsignaler och en munkkör ljuder från S:t Karins klosterkyrka till höger i förgrunden. En musikaliskt kraftfull monolog af den inskyndande Ava tecknar hennes förtviflan öfver det förräderi, hvartill hon gjort sig skyldig, och med mycken kraft utslungar sedan Olof sin förbannelse öfver henne. Finalen i denna akt är i alla hänseenden ståtlig, inledd med en verkningsfull marsch vid Valdemars och hans krigsfolks intågande. Musikaliska glanspunkter finner man här för öfrigt i Visbybornas ensemble med kör, häroldens lilla parti, abbotens berättelse om skatten och hans bannlysning af Valdemar.

Fjerde aktens första tablå är af stor musikalisk verkan med afseende såväl på körerna som i synnerhet

Avas soloparti, hvori reminiscenser från kärleksduetten med Valdemar äro inflätade, och äfvenså den visionära skeppsbrottsscenen. Aktens andra tablå på hafsbottnen innehåller en högst poetisk och anslående musik, hvori första aktens motiv från slutscenen med de i vågorna gungande sjöjungfrurna ingår. Särskild effekt gör slutet med valdemarsskattens framglänsande.

Till premiärens framgång bidrog äfven det lyckade utförandet. Herr Forsell var en ståtlig Valdemar och han gaf med sin präktiga stämma ett förträffligt uttryck åt sångpartiets växlande stämningar. I Avas parti firade fröken Thulin en stor triumf, så mycket större, som hennes uppgift här var af mera betydelse än någon som hon förut haft att lösa. Den rena, väljudande stämman, det klara och vackra uttalet, den talangfulla och dramatiska framställningen, särskildt i fängelsescenen, gjorde hennes Ava till en helgjuten prestation af bästa verkan. Äfven innehafvarne af de öfriga förnämligare rollerna fyllde sin plats väl, hr Lundqvist som borgmästaren, hr Sellergren som abboten, hr Söderman som Ung-Hanse, hr Ödmann i Olofs och hr Bergström i häroldens mindre partier. Hr Ödmanns röstforcering verkade dock något störande. Hrr Bratbost, Lejdström, Grafström och Ericson innehade mindre partier. Särskild heder tillkommer hr Nordquist såsom dirigent och hr Elmlblad såsom regissör, äfvensom dekorationsmålaren hr T. Jansson.

Några af rollerna i operan äro dubblade. Så har hr Lejdström återgivit Valdemar, hr Lemon Olof och hr Elmlblad abboten under följande föreställningar. Efter allt att döma torde »Valdemarsskatten» ej så snart komma att försvinna från repertoaren.

Till denna redogörelse för hr Halléns nya opera må fogas några biografiska erinringar om tonsättaren.

Andreas Hallén är född i Göteborg den 22 dec. 1846, son af en prest derstädes. Han studerade musik vid Leipzigkonservatoriet för Rheinberger och Rietz 1866—71 samt var efter återkomsten till Göteborg dirigent för dervarande musikförening 1872—78. Derefter vistades han i tre år såsom sånglärare och musikreferent i Berlin men återvände till Göteborg, der han blef ledare af ett nytt musiksällskap. I slutet af 1884 kom Hallén till Stockholm och gaf i början af december en konsert i Musikaliska akademien, biträdd af en väl inöfvad kör, hvarvid tre af hans kompositioner utfördes: »Das Aehrenfeld», fruntimmerskör, en rapsodi »Vineta» för manskör och blandad kör samt en Serenad för kör a capella. Detta var emellertid icke hr Halléns första konsert härstädes, ty redan år 1875 gjorde han här ett besök, då

han å kgl. teatern presenterade sig som tonsättare och dirigent med den symfoniska dikten »Frithiof», förspelet till balladen »Pagen och konungadottern» samt visor. Efter hr Halléns lyckade debut här som kördiregent 1884, bildade sig här ett musiksällskap, som valde honom till ledare. Detta kallade sig »Filharmoniska sällskapet» och hade den 10 mars 1885 sin första konsert, hvarefter Hallén i tio år förestod detsamma som dirigent. Från 1892 till 1897 var han kapellmästare vid kgl. operan.

Såsom operakomponist uppträdde hr Hallén först i Tyskland med sin i Leipzig 1881 uppförda »Harald der Wiking», text af Hans Herrig, det första svenska musikdrama i Wagnerstil och för öfrigt, enligt Musik Wochenblatt, det första musikdramatiska verk i denna stil (Wagner sjelf lefde då ännu; han dog den 13 februari 1883). Omdömena voro mycket delade i de tyska musiktidningarna, somliga afgjort förkastande, andra berömande och spårande en betydande talang hos tonsättaren, ådagalagd genom detta förstlingsarbete, äfven om brister kunde påpekas. På Stockholms operascen uppfördes »Harald Viking» första gången den 18 februari 1884. Att en sådan »nyhet» då icke skulle göra sig förstadd af vår operapublik är naturligt. Den deklamatoriska sångstilen, den djerfva harmoniseringen och bullrande orkestern stod i för skarp strid med den tidens smakriktning. Nu mera är hr Hallén såsom »wagnerist» öfverflyglad, och han synes nu alltmör aflägsnat sig från den stilen, hvarom i synnerhet hans sista operaverk bär vittne. Att hr Hallén icke en gång i sin förstlingsopera endast följde Wagner i spåren erkänner kritikern i ofvannämnda tyska musiktidning då han säger: »Halléns motiv äro icke wagnerska, utan alldeles egendomliga. De äro korta, prägnanta, utomordentligt bildningskraftiga men ock sprödare, mindre varma, vi ville säga trotsigare och därför mindre inträngliga.» Han finner ock i operan »originalitet och melodik» och »harmonisk skönhet fattas ej». En repris af operan egde rum här om våren 1889, då komponisten sjelf var bosatt här och kunde öfvervaka inöfvandet. Det andra i ordningen af Halléns verk för scenen var »Hexfällan», romantisk opera i två akter med text efter H. Hopfens »Hexenfang», fritt bearbetad af F. Hedberg. I detta verk, som hade många intressanta partier, härskade en mera blandad stil. Hallén har för öfrigt som tonsättare mest egnat sig åt orkester- och vokelverk med orkester, särskildt körsånger. Af förstnämnda slaget höra till de äldre arbetena 2 Rapsodier och »Huldigungsmarsch» jemte »Frithiof», vidare (jemte »Ur Valdemarssagan») uvertyren »Vårbrytning», fantasistyc-

ket »En sommarsaga», »Om hösten» (Elfdans i månskenet. I skymningen vid brasan, för stråkorkester), »Sten Sture» (med melodram) och »Ur Gustaf Vasas saga», arrangerad orkestersuite. Af större vokalverk med orkester har han skrivit »Vom Pagen und der Königstochter» (»Pagen och konungadottern»), »Traumkönig und sein Lieb» (»Drömkungen och hans käresta»), »Trollsloppet», »Styrbjörn starke» (för manskör, solo och ork.), »Una poenitentiorum» (op. 39) för sopransolo, dubbelkör, stråkorkester och orgel, »Vineta», för mans- och fruntimmerskör, orgel och piano, »Das Aehrenfeld», för fruntimmerskör och piano, »Julsång», för sopransolo, dubbelkör och piano, musik till tablåer och Dan. Fallströms dikt »Ur Gustaf Vasas saga» vid Gustaf Vasa-jubileet 1896, »Skogsrået», solosång med orkester, vidare flere mindre körer, »Påskklockor», »Vattenliljan» m. fl., »Folkvisor» à capella, etc. samt sångduetter och solosånger (»Nattlig sång», »Majsång», »Får jag i dina ögon se», »I skogen», »Es winkt ein Töchterlein», »Am Wege», »Abseits», »Die Bergstimme», »Vesper» etc.

Jemte pianoarrangement af ofvannämnda verk för eller med orkester har man ytterligare af hr Hallén en Pianotrio, Pianoquartett, Violinromans, Albumblad för piano m. m.

Under namn af »Musikaliska kåserier» utgaf hr Hallén 1894 några uppsatser i musikaliska ämnen. Häftet är illustrerad med porträtt, äfven författarens. Såsom ett rättvist erkännande af hr Halléns stora förtjenster och verksamhet som musiker har Musikaliska akademien 1884 invalt honom till sin ledamot och tilldelat honom ett af de statsstipendier, öfver hvilka den har att bestämma.

Utländsk operarepertoar.

Afsigten med denna redogörelse är endast att visa hvad som under sistlidna februari uppförts på åtskilliga, hufvudsakligen tyska operascener och dermed antyda något så när hvilka komponister för närvarande äro genom sina verk representerade å diverse scener. I alfabetisk ordning uppräknas dessa jemte deras uppförda verk och antalet gånger dessa särskilda verk gifvits samt, inom klammer, hvar detta skett. En sådan förteckning anse vi kunna vara af intresse, såsom i någon mån belysande nutida smakrörelsen och till jernförelse med vår egen operarepertoar härstädes, hvilken såsom bekant, i denna tidning infördes. Redogörelsen är ett sammandrag af uppgifterna i Leipziger-Signale och omfattar först nedanstående tyska städer: Altona, Berlin, Bonn, Bremen, Breslau,

Cassel, Frankfurt a. Main, Hamburg, Hannover, Köln, Leipzig, Mannheim, München, Wien, Wiesbaden samt Dresden, för hvilken stad januari månads repertoar antecknats i brist på uppgift om sådan under februari. Repertoaren gäller endast de stora »kungliga» teatrarna och »Stadt»-teatrarna. Svenska titeln användes på i Sverige gifna operor.

ADAM: Nürnbergerdockan 2 (Hamburg, Dresden). — Postiljonen 3 (Köln, Bonn).

D'ALBERT: Die Abreise (ny) 3 (Cassel, Berlin).

AUBERT: Den stumma 2 (Hamburg, Wiesbaden). — Den svarta dominon 2 (Hamburg, Frankfurt) — Muraren 1 (Berlin).

BEETHOVEN: Fidelio 1 (Frankfurt). v. BEHM: Der Schelm von Bergen 3 (Dresden).

BERLIOZ: Die Trojaner (I och II) 1 (Mannheim).

BIZET: Carmen 8 (Hamburg, Bonn, Breslau, Frankfurt, Wien, Wiesbaden). — Djamileh 2 (Wien).

BOIELDIEU: Hvita frun 11 (Berlin [5], Breslau, Dresden, Köln, Wien).

BRÜLL: Guldkorset 2 (Köln, München).

CHELIUS: Haschisch 1 (Berlin).

CORNELIUS: Der Barbier von Bagdad 2 (Cassel, Dresden).

DELIBES: Lakmé 1 (Mannheim).

DONIZETTI: Regementets dotter 5 (Altona, Berlin, Breslau, Bremen, Leipzig). — Don Pasquale 3 (Dresden).

v. FLOTOW: Martha 6 (Altona, Bremen, Frankfurt, Hamburg, Hannover, Köln). — Stradella 1 (Altona).

v. GERLACH: Matteo Falcone 1 (Frankfurt).

GLUCK: Orfevs 1 (Bremen).

GOLDMARK: Syrsan 2 (Bonn, Wiesbaden). — Die Königin von Saba 3 (Dresden, Frankfurt, Wien). — Die Krigsgefangene [ny] 3 (Bonn, Wien, Köln).

GOUNOD: Faust 3 (Cassel, Frankfurt, Hamburg).

GÖTZ: Hårdt emot hårdt 1 (Breslau).

HAYDN: Der Apotheker 5 (Wien).

HUMPERDINCK: Hans och Greta 6 (Wiesbaden, Köln, Hamburg, Dresden).

HALÉVY: Judinnan 2 (Hannover, Wiesbaden).

HEUBERGER: Opernball 8 (Köln, Frankfurt).

HOLLÄNDER: San Lin 2 (Breslau).

HUMMEL: Mara 1 (Köln).

JONES: Geisha 3 (Breslau).

KIENZL: Der Evangelimann 1 (Hamburg).

KREUTZER: Nattlägrer i Granada 2 (Frankfurt, Hamburg).

LEONCAVALLO: Pajazzo 7 (Berlin, Hamburg, Hannover, Köln, Wien, Wiesbaden).

LORTZING: Czar och timmerman 6 (Hannover, Altona, Leipzig, Dresden, München). — Undine 4 (Cassel, Dresden, Hannover, Wiesbaden). — Opern-

probe 3 (Wien). — Die beiden Schütze 4 (Berlin, Dresden, Leipzig, München). — Wildschütz 2 (Cassel, München). — Vapensmeden 1 (Berlin).

MAILLART: Villars dragoner 2 (Köln, Hannover).

MASCAGNI: På Sicilien (Cavalleria) 3 (Bremen, Hamburg, Wien).

MASSENET: Manon 1 (Wien). — Cid 4 (Dresden, Mannheim).

MÉHUL: Josef i Egypten 2 (Dresden, Frankfurt).

MEYERBEER: Afrikanskan 4 (Hamburg, Leipzig, Frankfurt, Wien). — Hugenotterna 3 (Hamburg, Dresden, Frankfurt). — Profeten 2 (Dresden, Hamburg). — Robert 1 (Wiesbaden).

MOZART: Don Juan 6 (München, Bonn, Bremen, Hamburg, Leipzig). — Trollflöjten 5 (Bremen, Dresden, Hamburg, Hannover). — Figaros bröllop 4 (Wiesbaden, Hannover, Leipzig). — Enleveringen 1 (Bremen).

NESSLER: Trumpetaren från Säckingen 1 (Wiesbaden). — Rattenfänger 1 (Cassel).

NICOLAI: Muntra fruarna i Windsor 5 (Cassel, Berlin, Breslau, Mannheim).

ROSSINI: Barberaren i Sevilla 7 (München, Berlin, Bremen, Breslau, Dresden, Mannheim). — Wilhelm Tell 1 (Köln).

SCHENK: Bybarberaren 1 (Bremen).

SCHILLINGS: Ingewelde 4 (Bremen).

STRAUSS, J.: Läderlappen 6 (München, Cassel, Breslau). — Zigenarbaronen 1 (Frankfurt) Boccaccio 1 (Frankfurt).

THOMAS: Mignon 3 (Breslau, Dresden, Mannheim).

THUILLE: Lobetanz 1 (Berlin).

TSCHAIKOWSKY: Eugen Onegin 1 (Wien).

URSPRUCH: Das Unmöglichste von Allem 3 (Frankfurt).

WAGNER, RICH.: Flygande Holländaren 7 (München, Berlin, Breslau, Dresden, Frankfurt, Wien, Wiesbaden). — Tannhäuser 9 (Berlin, Köln, Bremen, Breslau, Dresden, Leipzig, Hamburg). — Lohengrin 5 (Hamburg, Dresden, Breslau, Wien). — Siegfried 8 (Breslau, Hamburg, Leipzig, München, Frankfurt, Wien, Wiesbaden). — Götterdämmerung 5 (Hamburg, Frankfurt, Leipzig, Mannheim, Wien). — Rheingold 6 (Breslau, Leipzig, Wien, Wiesbaden). — Tristan 4 (Hamburg, Berlin, München). — Mästersångarne 4 (Berlin, Hannover, Frankfurt, Wien). — Valkyrian 4 (Breslau, Leipzig, Wien, Wiesbaden). — Rienzi 2 (Dresden, Hamburg).

WAGNER, SIEGFRIED: Der Bärenhäuter (ny) 9 (Leipzig 6, München 3).

WEBER: Friskyttan 5 (Wien, Berlin, München, Dresden). — Euryanthe 2 (Cassel, Dresden). — Oberon 2 (Breslau, Dresden).

ZELLER: Obersteiger 1 (Frankfurt).

v. ZEPLER: Der Vicomte von Leterières 1 (ny, Hamburg).

Till denna förteckning bifogas här

repertoaren å Stora Operan och Opéra Comique i Paris under förra månaden, hvarvid siffran visar antalet föreställningar; å Stora Operan: GOUNOD: Faust 1; MEYERBEER: Hugenerna 2, Profeten 2; MOZART: Don Juan 2; SAINT-SAËNS: Samson et Dalila 3; WAGNER: Valkyrian 2, Mästersångarne 3. Å Opéra Comique: ADAM: Le Fafadet 3, Alphyddan 1; BIZET: Carmen 5; DELIBES: Lakmé 3; GOUNOD: Philemon och Baucis 1; HEROLD: Zampa 1; MAILLART: Villars dragoner 1; MASSÉ: Jeannettes bröllop 2; MASSENET: Manon 5; PUCCINI: La vie de bohème 9; PAËR: Le Maître de chapelle 1; ROSSINI: Barberaren 1; THOMAS: Mignon 3, Le Caid 1.

Ur E. von Hartmanns Estetik.

II.

— Slutligen betraktar Hartmann det konstnärliga anlaget, hvilket dels förutsätter en ofördunklad varseblifningsförmåga, som fordras för den omedelbara konstnärliga efterhärmingen, dels »ett godt minne», som är nödvändigt för idealiseringen, kombinationen och gestaltningen, särdeles den inre, dels ock ett fint och skarpt »iakttagelsesinne», hvilket urskiljer hvad som ur den yttre och inre erfarenheten i minnet bör upptagas, och slutligen en »receptiv estetisk smak», som i sista hand bestämmer arten af hvad som med förkärlek iakttages, samt, gillande eller ogillande, bedömer konceptionens, hjälpkonceptionens eller rättare kombinationens resultat. Dessa stadier utmärka dock blott den tekniska förmågan; det egentliga konstnärliga anlaget karakteriseras af fantasien, som till största delen är en omedveten funktion och egentligen endast med sina produkter mer eller mindre framträder i medvetandet.

Drömmmedvetandets bilder, som icke behöfva några hjälpassociationer, utan framstå liksom med ett slag, ega också en större enhet och helhet. Likväl kan ej det somnambula tillståndet, såsom mystikerna tro, uppträda själfständigt skapande, enär det saknar den ändamålsmedvetna besinningen, viljans oförvillade stadga och sjelfkritiken af egna produkter. Det vakna medvetandets inspelande i drömmmedvetandet betecknar Hartmann åter med ordet »autosuggestion», hvilket egendomliga från hypnotismen lånade uttryck ju låg nära till hands, sedan inbillningskraften satts såsom betecknande »drömmmedvetandets» verksamhet. Genom autosuggestionen, hvars makt kan stegras genom öfning, regleras denna senare förmåga, hvilken annars skulle förfalla till ett ändamåls-

löst tillfällighetsspel. Riktningen för autosuggestionen bestämmes af konstnären individualitet, hans böjelser och erfarenheter, och han måste besjålas af önskan att konstnärligt gestalta ett bestämdt föremål, som har väckt hans estetiska intresse och förhoppningen att särskildt vara lämpadt för konstnärlig gestaltning, hvilken längtan ofvan betecknats såsom »den produktiva stämningen», och som i vissa fall kan stegras till ekstas d. v. s. (enligt Hartmann) autosomnambulism. Hos hvarje äkta geni stå drömmmedvetandet och det vakna i innerlig vaxelverkan. Ehuru det senare representerar den aktiva och spontana energien, är det dock enligt Hartmann det förra, som ur det omedvetna hemtar allt nytt, originelt, och häraf vill han draga den slutsatsen, att det i verkligheten är den omedvetne anden, som leder hvarje steg i det vakna medvetna tankelifvet, — en åsigt, som synes vara motsatt den nyss anförda, att drömmmedvetandets verksamhet regleras af autosuggestionen, och som sammanhänger med Hartmanns ofvan påpekade förbiseende af förståndets rol i uppfattningen af det sköna. Rätt har han dock deri att tankelifvets eller, bättre, reflektionens öfvervägande vid den konstnärliga produktionen leder till qvasi-idealistiska abstraktioner, som strida mot skönhetsfordran att vara konkret sinnessken. Det högsta i det konstnärliga anlaget sätter han såsom inspirationen, hvilken betecknar det absolut omedvetnas verkan i den konstnärliga anden, en verkan, som under andra psykiska betingelser kan gestalta sig såsom tankeläsning och klarseende. Inspirationen behöfver icke nödvändigt ingå såsom en faktor i fantasien, enär denna ofta hemtar sitt stoff från det relativt omedvetna, som i drömmmedvetandet innehålles; men genom den samma uppenbarar sig idéen mest omedelbart. — Såsom Hartmann redan i Phil. d. Unb. sökt göra gällande, är det således det omedvetna, som utgör grunden och kärnan i den konstnärliga produktionen, och som skiljer snillet från talangen; och omedvetenheten gäller icke blott objektivt för konstnären sjelf — en sats, som nyss visades endast kunna antagas med stora inskränkningar —, utan grunden för skönheten är äfven här, liksom vid det natursköna, i sig omedveten — hvilken stats åter den filosofiska kritiken redan uppvisat vara ohållbar, och hvilken, såsom ofvan flerstädes påpekats, hvilat på en förhastad, ur skefva premisser dragen slutsats.

Hartmanns nu i korthet genomgångna lära om det konstsköna subjektiva upprinnelse har af kritiken tillerkänts ett bestående värde. Likväl skulle man kunna anmärka att den konstnärliga produktionens förlopp icke är fullständigt teckadt, enär för-

fattaren redan der bort skildra det medvetna lifvets vaxelverkan med det omedvetna, inbillningskraftens verksamhet och »autosuggestionen»; rörande dessa vid den skapande gestaltningen medverkande faktorer, som Hartmann här endast betraktar såsom moment i det konstnärliga anlaget, har han för öfrigt framdragit flera nya intressanta synpunkter, oafsedt inblandningen med hypnotism, tankeläsning m. m. som föga har att göra med det konstsköna uppkomst. Man har äfven (Seydel i Gött. Gel. Anz.) klandrat Hartmann derför att han icke tagit »uppfinnningen» i skärskådande, hvilken dock i flera konster, särskildt i musiken, spelar en vigtig rol. Men der denna icke inskränker sig till en komposition ur erfarenhets-element, dem minnet bevarat, menar nog Hartmann, att uppfinnningen af det nya och originella är det omedvetnas sak; och derigenom har han ju med sitt vanliga slagord afklippt all vidare undersökning. Denna brist i Hartmanns konstnärspsykologi beror derför på en konsekvens af hans ohållbara metafysiska grundbegrepp, hvilket sålunda äfven här visar sig icke vara befodrande för den estetiska vetenskapen, och hvilket Hartmann sjelf icke förmår att följdriktigt fasthålla, i det han t. ex. finner sig föranlåten att beteckna konstnären relativt omedvetna själslif såsom ett medvetande, ehuru visserligen ett »drömmmedvetande».

Jfr. äfven H:s studier öfver »Spiritismen»; der (t. ex. s. 69) visar sig också tydligen, att han äfven måste tillerkänna det absolut omedvetna, hvilket han redan i Phil. d. Unb. kallade »öfvermedvetet», ett medvetande, enär det ju direkt, icke blott genom individualmedvetandena skall kunna förutse det kommande och på vissa punkter meddela detta förutseende åt de senare, hvilka H. bestämmer såsom »utstrålningar» från det omedvetna, icke betänkande, att anden, äfven såsom individualande, är en sig sjelf fattande, enhetlig väsenhet, icke ett »summationsfenomen af myriader celler» (jfr Carrieres kritik i »Die Gegenwart»). H. synes hafva bestämt sitt absoluta såsom medvetet bl. a. för att deråt vindicera en absolut enhet; men han medgifver sjelf i Phil. d. Unb., att i det samma inträder en söndring af vilja och föreställning, och en dylik söndring förutsätter ju medvetandet. Såsom nyss påpekats, kan han icke heller fasthålla vid det obestämda och tomma »absolutomedvetna», som egentligen endast är ett negativt begrepp.

III.

Efter de blott rumlösa hvilande konsterna komma förändringens blott tidliga konster, som förmedlas genom

hörselförnimmelser. Hartmann kallar icke dessa konster musik öfverhufvud (dermed menar han blott instrumentalmusiken), utan åtskiljer dem i tre, hvilka han blott sammanför under benämningen *tonkonster*. På den artikulerade fasta tonhöjden, säger Hartmann, hvilat instrumentalmusiken; med stor sakkännedom utvecklar han dess bestämningar, som likväl, såsom han framställer dem, äfven till stor del gälla om tonkonsterna i allmänhet, vid hvilkas gemensamma kännetecken han alltför litet uppehållit sig. Mer än i någon annan konst, säger han, spelar det sinligt angenäma in i denna, och om de reala känslor, som då väckas, icke genom reflexhämning undertryckas eller förvandlas till estetiska sken-känslor, blir musikens verkan öfvervägande sensuell, och den estetiker, som derifrån utgår, sensualist. En motvigt häremot ligger i betonandet af den formala skönhet, som musiken i så rikt mått besitter. Det ensidiga fasthållandet vid denna leder åter till en formalism, som förbiser det ideala innehållet, hvilket vid musiken i ännu högre grad än vid de andra konsterna omedvetet percipieras, och hvilket här helt och hållet utgöres af känslomässiga (estetiska, icke reala) själstillstånd och själsrörelser. Musiken är på grund af detta senare mera innerlig och subjektiv än de öfriga konsterna och kan i eminent mening kallas en känslans konst. Men detta innerliga känslolif är också en sida af den konkreta individuella idéen, och äfven musiken är därför objektiv, nemligen såsom afspeglade och återgifvande konkreta individualkarakterers känslolif. Dessa objekt få dock icke framställas genom tonbilder och tonsymboler, som vilja återgifva föreställningar, åskådningar eller begrepp; det äkta tonmåleriet är endast en framställning af känslor genom toner. — Den artikulerade glidande tonhöjden gifver upphof till språkmimiken, hvars sinligt angenäma grundlag är den naturliga menliga stämman, som i estetisk afsigt formalskönt kan stegras till eurytmik. Det sköna språkföredraget upptages därför såsom moment i språkmimiken, liksom från innehållets synpunkt predikokonsten och den öfriga vältaligheten. Om denna konst består i efterhärmaning af andras tal, kan den stå på det släktmessigas eller det individuella stadium, allt efter det efterhärmandes beskaffenhet; högre är den såsom produktivt skapande, då den tjenar till att genom språkets behag objektivera en viss individualkarakterers själsstämning och sinnesrörelser. — Såsom den tredje tonkonsten upptager Hartmann den uttrycksfulla sången, med hvilken icke skall förstås föreningen af poesi och mimik, enär man hvarken har att göra med den sjungna textens ordmening eller det genom de musikaliska for-

merna uttryckta känslolösheten, utan blott det uttrycksfulla föredraget af en såsom färdig förutsatt vokal-komposition. Denna konst har tonhöjden artikulerad såsom instrumentalmusiken och fast såsom språkmimiken och är därför »det syntetiskt högre» af dessa båda konster. I solo- och vexelsång när den deklamatoriska verkan, som tillhör sången, sin höjdpunkt, och deklamationen blir mest uttrycksfull i recitativet, som tillåter omusikaliska biljud mellan och bredvid tonerna (genom konsonanterna), men hvilket icke utesluter hänsyn till rytm, harmoni och melodi, äfven om det mera lägger an på tonklangens själfulla skönhet, fraserings och den enskilda tonens dynamik, de fasta tonernas sammanknytning genom tonglidning samt förändringen i tonens klangfärg (genom vokalernas vaxling).

(Forts.)

Från scenen och konsertsalen.

Kgl. teatern. April 2. 5 *Symphonikonserten.*

1. Schumann: Symfoni N:o 1, B dur; 2. K. Valentins: Dvärgakrig, ballad af Arthur Fitger för bariton (hr. Lundqvist) och ork.; 3. Corelli: La Follia, variations serieuses för violin (hr. Zetterqvist) och ork.; 4. Wagner: Waldweben ur »Siegfried»; 5. Beethoven: Symfoni N:o 6 F dur (Pastorale). — 3. Stenhammar: *Tirfing*. — 5, 15. Auber: *Den stumma från Portici*. — 8, 10, 12, 14, 16. Andr. Hallén: *Valdemarsskatten*, romantisk opera i 4 akter af A. Klinkowström. Dekorationer af T. Jansson (Ava: frök. Thulin; Waldemar: hrr. Forsell o. Lejdström, Borgmästaren, Ung-Hanse: hrr. Lundqvist, Söderman; abbot Clemens: hrr. Sellergren o. Elmblad; Olof Eskilson: hrr. Ödmann o. Lemon härolden: hr. Bergström; Ebbe Strangesen, en väpnare, en borgare: hrr. Bratbost, Grafström, Ericson). — 9. Gounod: *Romeo och Julia* (Julia: miss Eldée, gäst). — 13. Bizet: *Carmen* (Carmen, Micaela: fru Linden, frök. Karlsohn; Den José: hrr. Ödmann).

Svenska teatern. April 1, 3—10 *Stor-Klas och Lill-Klas* (1/4, 40:e gång).

Vasa-teatern. April 1, 3—16 *Frihetsbröderna* (Fiorella, Fragoletto: frkn. Frisch, Berentz; Pietro: hr. Ringvall). — 9, 16 *Vermålingarne* (Matiné).

Musikaliska akademien. April 2. Bellmanskörens vårkonsert. Biträdande: fru D. Möller, frk. Hedv. Edgren, hr. G. Sjöberg. — 11. Filharmoniska sällskapet 2 abonnemangskonsert (15:de arbetsår). Biträdande: fru Dagmar Möller, Dav. Afzelius, hrr. John Forsell, G. Sjöberg, kgl. hofkapellet. Dirigent: hr. W. Stenhammar. Franz Liszt: Legendan om den heliga Elisabeth, oratorium.

Klara kyrka. April 9. Konsertmatiné af dir. Gustaf Hägg. Biträdande: fru Dav. Afzelius, frök. Karin Weber, konsertm. L. Zetterqvist, hr. Max Strandberg (dirig.) m. fl.

Kgl. teaterns märkligaste tilldragelse under denna månads första veckor har varit »Valdemarsskattens» första uppförande. Om sjelfva operan och dess utförande har redogörelse här förut lemnats. Vi kunna tillägga att den tycks ha att påräkna en för nyheter i vår tid mindre vanlig framgång, att döma af »utsäldt hus» hvarje gång den hittills uppförts. Påskdags-

konserten å kgl. teatern till förmån för hofkapellets pensionsinrättning gafs äfven för fullsatt salong, också var programmet rikhaltigt, ehuru ej upptagande någon nyhet. Operanyheten och musiksällskapens konserter hade troligen tagit kapellets tid för mycket i anspråk. För programmet tycktes tanken på den nu börjande våren ha varit bestämmande, alldenstund konserten började med Schumanns »Vår-symfoni» och äfven i de båda sista numren, »Waldweben» och »Pastoral-symfonien», naturstämning och fågel-sång voro rådande. Schumanns symfoni, i första satsen något rytmiskt tröttande, har i de båda sista genialiska och vackra afdelningarna sina bästa partier. Valentins »Dvärgakrig» erhöi genom herr Lundqvist det bästa utförande. Dikten, målande hjeltens fruktlösa strid mot småtrollen under sin äflan att vinna rykte genom stordåd, har fått en rätt lyckad musikalisk omklädnad med ganska färgrik, något stort anlagd instrumentation. Stycket gafs här först 1891 på en herr Lundqvists matiné; då med af komponisten utfördt pianoackompagnemang. Ett nummer på konserten, som framkallade lifligaste bifallet och flere framropningar var det äldsta af dem alla, den gamle Corellis (1653—1713) »La follia», af konsertmästare Zetterqvist utförd med fulländadt mästerskap. Första hofkapellmästaren Nordqvist dirigerade med vanlig säkerhet konserten.

Vasateatern har gjort lycka med »Frihetsbröderna», den roliga Offenbachoperetten, hvars musik och librett röjer betydligt mera kvickhet och uppfinningsrikedom än »Geishans». Hufvudrollerna uppbäras väl af frökn. Grünberg och Frisch som rövvardottern, fru Berg och fröken Berentz som Fragolette, och af hrr. Strömberg, Ringvall, Lund, Nyblom, Svenson etc.

Filharmoniska sällskapet har under herr Stenhammars talangfulla ledning gjort ett storverk med utförandet af Liszts vidtomfattande »oratorium» »Den heliga Elisabeth», delvis gifvet här för flere år sedan. Innehållet af legenden, med ord af Otto Roquette är: 1) Elisabeths ankomst till Wartburg; 2) Landtgreffe Ludvig; 3) Ludvig drager ut i korståg; 4) Landtgreffvinnan Sofia; 5) Elisabeth; 6) Elisabeths högtidliga begrafning. Det storartade verkets bästa musikaliska innehåll finner man i körerna samt i Elisabeths parti. Bland glanspunkterna kunna nämnas rosenundret, korsriddarkören, orkesternumret »Stor-men» i slutet af 4:de afdelningen och begravningsmusiken. Åtskilliga longörer (t. ex. förspelet) bullrande instrumentaleffekter och matta vokalsatser finnas vid sidan här af. Solopartierna återgäfvos, särdeles af fru Möller och Afzelius samt hr. Forsell, förträffligt och de svåra körerna utfördes af

sällskapet klangfullt, kraftigt och med bästa sammanhållning.

Bellmanskörens vårkonsert hindrade oss operakonserten att bevista. Den lär ha varit särdeles lyckad både i afseende på prestationerna och publikens talrikhet. Rikligt bifall framkallade en mängd omtagningar och extranummer. — Förtjent af sådant var äfven hr Häggs matiné, ehuru lokalens helgd förhindrade uttrycket deraf. Utrymmet tillåter oss endast nämna derom, att hr Hägg sjelf ådagalade sin eminenta förmåga som orgelspelare i inledningsnumret, Bachs preludium i Hmoll, moderato och allegro ur Widors 8:e orgelsymfoni, af hvilka det ytterst svåra allegrot kräfde stor virtuositet, samt i de effektfulla slutnumren af G. A. Fischer »Jubelouvertyr» samt »Preludium och Fuga» (öfver »Vår Gud är oss en väldig borg») för orgel, trumpet, basuner och pukor. Värderika nummer voro för öfrigt hr L. Zetterqvists (Andante ur Mendelssohns violinkonsert och Albumblad af Wagner-Wilhelmj) samt fru Davida Afzelius' (Mozart: Dona nobis, Krebs: Vater unser). En aria af Händel sjöngs af fröken Karin Weber med violin- och orgelackompagnemang.

Musiknotiser.

Från hufvudstaden och landsorten.

Kammarmusiksoaréer. Aulinska kvartetten, som nu genom hr Aulins återkomst från utlandet är samlad, gifver d. 20 och 27 d:s i Vetenskapsakademien ett par abonnemangskonserter. Programmen upptaga å 1:o soarén: Schumann stråkkvartett A moll n:r 1; César Franck: sonat för violin och piano, A dur samt Beethoven: stråkkvartett, F moll, op. 95; — å 2:a soarén: Haydn: stråkkvartett, D moll; Beethoven: stråkkvartett, C dur samt P. E. Lange-Müller: Pianotrio (manuskript).

Sven Scholander ger d. 21 d:s en Almquist-Afton i Vetenskapsakademiens hörsal, hvarvid uteslutande förekomma kompositioner och dikter ur den märklige skalden C. J. L. Almqvists »Törnrosens bok».

Sångsällskapet O. D. från Upsala gifver här sin vanliga vårkonsert-matiné, söndagen d. 23 april med biträde af k. hofkapellet och under ledning af dir. musices Ivar Hedenblad.

»**Valdemarsskattens**» skapare, hr A. Hallén och frih. A. Klinckowström, hyllades lördags afton d. 8 d:s efter premiärens slut, medelst en festbankett å hôtel Phoenix.

Vid champagnen föreslog kammarherre Burén skålen för de båda hedersgästerna, framhållande operadirek-

tionens glädje öfver att redan under första året af den nya æran ha kunnat framföra två nationella musikverk af så stor förtjänst som »Tirfing» och »Valdemarsskatten».

Hr Hallén framhöll i sitt svar på skålen dem som hjälpt honom vid verkets framförande med ett tack för angenämt samarbete, därvid särskildt adresserande sig till hr Lundqvist. Han slutade med att utbringa ett kraftigt lefve för operans framtid. Tacksamheten mot de medverkande artisterna framfördes af prof. Montelius och stämningen bland de församlade var den allra angenämaste.

Dr Karl Valentins föreläsningar öfver musikhistorien afslöts med den 6:e i ordningen d. 14 april, handlande om Th. Em. Bach och Jos. Haydn. De underhållande, af musik illustrerade föredragen, ha bevisats af en rätt talrik och intresserad publik.

»**Gildet på Solhaug**», Wilh. Stenhammars förr omnämnda, förstkomponerade opera uppfördes 13 april i Stuttgart inför fullt hus och med varmt bifall. Efter hvarje akt följde flera inropningar af hufvudpersonerna, Margit (Schönberger) Signe, (Wiborg), Gudmund, (Rothmühl) och Bengt (Hromada), som alla sjöngo med hänförelse. Dirigent var d:r Aloys Obrist, orkestern bestod af 60 personer och spelet var glänsande. Regissör var hofrath Harlachner, och de nya dekorationerna voro målade af hofrath Plappert.

En musikafon gafs d. 13 april af Rick. Andersson till förmån för Johannes församlings skollofskolonier, hvarvid af framstående elever i hans musikskola utfördes pianonummer, konserter, sonater m. fl. svårare verk, hvilka alla buro vackra vittnesbörd om undervisningens förtjänster, särskildt hr Anderssons egen lärareförmåga.

Mazérska kvartettsällskapet. Vid sällskapets sammankomst den 14 dennes, sedan ordföranden anmält, att sällskapets sekreterare och skattmästare hr Carl Kinberg i en till Direktionen stäld skrifvelse förklarar sig af helskäl förhindrad att vidare kvarstå i Direktionen, anställdes till en början det i stadgarna föreskrifna val till Direktionsledamöter, dervid efter hr Kinberg invaldes kanslisekreteraren C. E. Blom och i öfrigt samtliga förutvarande ledamöterna omvaldes. På derom gjord framställning beslöts, att i protokollet för dagen skulle särskildt uttryckas den stora tacksamhetsförbindelse, i hvilken sällskapet stannade till hr Kinberg för den nitiska och gagnarika verksamhet han i nämnda egenskap under närmare 20 års oafbruten tid egnat åt sällskapets intressen, hvarjemte särskild tacksamhetskrifvelse skulle af Direktionen å sällskapets vägnar honom tillställas.

Härefter vidtog en särdeles lyckad och värdefull musikafdelning, omfattande kvintett i b-dur af Mendelssohn, utförd af professor Book jemte amatörer, — 3 stycken för klarinett och piano af John Jacobson, tillagnade musikdirektören J. G. Kjellberg och utförda af denne senare jemte kompositören, — kvartett af Haydn op. 35 i d-dur med konsertmästaren Zetterqvist i 1:sta stämman, assisterad af prof. Book och amatörer, — Mozarts kvartett i d-dur med hrr Zetterqvist, Book, professor Neruda och en medlem af sällskapet. — Efter supén gäfvos först Beethovens Rasoumoffsky-kvartett i f-dur och sedan hans kvintett i C-dur, dervid, utom förenämnda artister, medverkade förste hofkapellmästaren Nordqvist, äfvensom i kvintetten hofkapellisten Sundqvist. Det var sålunda en verklig musikalisk högtidsafton för sällskapet, hvilket för öfrigt, med konsertmästare Book som främste violinist och musikledare, inom sig eger mycket goda krafter till fyllande af sin vackra bestämmelse att odla den ädla kammarmusiken i vår hufvudstad.

Lund. I början af månaden har Kristiania studentsångförening gästade den sydsvenska universitetsstaden och det första af de öfverenskomna svensk-norska studentsångarmöten med gemensamhetskonserter här egt rum. De norska studenterna rönt ett varmhjertadt mottagande.

Från våra grannland.

Kristiania 29 mars—15 april. På Kristiania teater har af musikpjäser endast gifvits ett sångspel i en akt »N:o 333», efter fransk metod af H. Wiers-Jenssen, som sjelf debuterade i pjesen. Musiken dertill var af kapellmästaren Per Winge. — Eldorado-teaterns musikpjäser hafva utgjorts af »Vermländingarne», »Konung för en dag» och »Jorden rundt».

Ett par konserter ha gifvits af den 14-åriga »violinvirtuosen» Carlotta Stubenrauch med biträde af Wehles orkester. Den unga violinistens program upptog bl. a. Ballade och Polonaise af Vieuxtemps, Ess dur-Nocturne, Bruchs Gmoll-konsert, Wieniawskis »Legend» och en »Spansk dans», af henne sjelf. Den 13 gaf Torvald och fru Mally Lammers en »Norsk Folkviseafton» och den 15 Ingeborg och Agnes Hansen en konsert med biträde af violinisten Severin Svensen, med hvilken fröken Ingeborg Hansen (violinist) spelade konsert af Bach för 2 violiner. Hon spelade för öfrigt konsert af Mozart i Adur och saker af Sarasate, Novacek och Haarklou. Systemen, fröken Agnes Hansen lät höra Beethovens sonat op 90 (Emoll) Paganini-Schumann-etyd i Edur etc. — Till den 22 april annonseras en gemensam konsert af Lunds student-

förening och Norska studentersångföreningen.

Helsingfors. Mars 13—15 apr. Svenska teatern har upptagit Wecksells sorgspel »Daniel Hjort» och dervid haft biträde af Filharmoniska orkestern. Folkteatern har fortfarande gifvit »Nerkingarne». Den 13 Mars konserterade här Henri Marteau i Universitetssalen, då den utmärkta konstnären, som nyligen firat stora triumfer i Ryssland bland annat spelade »Kreutzeronatan» och K. Valentins honom tillagnade »Adagio».

Till förmån för »folkbildningens höjande i landets svenska och finska kommuner» föranstaltade grefvinnan Aina Mannerheim den 25 mars en konsert med biträde af fröken Maria Collan, hvarvid piano- och sångnummer utfördes. — En kyrkokonsert gafs den 24 mars i Nya kyrkan af sångerskan Elise Liljebblad med biträde af fröken Olga Tavaststjerna (orgel). — De populära konserterna i Societetshuset under ledning af dir. Rob. Kajanus ha fortgått, ungefär hvarannan dag, som vanligt. Den 26 mars gaf Filharmoniska sällskapet sin 6:te symfonikonsert med följande program: 1 Haydn: Symfoni G-dur (n:o 6 Breitkopf & Härtel), 2 Mielck: Pianokonsert, E-moll; 3 Liszt: Die Ideale, symfonisk dikt. Påskdagen gäfvos herr O. Merikanto och A. Ojanperä en kyrkokonsert, biträdda af sångerskan frk Evi Nyholm och pianisten frk Sigrid Roos samt violinisten hr Hugo Olk. Slutnumret utgjordes af en Fantasi för orgel, trumpet och basuner, komponerad af hr Merikanto. Annandag påsk konserterade åter sångerskan El. Liljebblad i Brandkårshuset, assisterad af operasångaren hr Cokinis samt hr Merikanto. Programmet upptog arior ur Ennas »Kleopatra», Bizets »Perlfiskarne» (hr Cokinis) samt sånger af Schubert, Faltin, Merikanto, Adrian Dahl (»Midsommar») m. fl. Sångerskan fru Emma Jägerskjöld, f. Engdahl, gaf den 17 april en konsert för samma vackra ändamål som den ofvannämnda af grefvinnan Mannerheim.

Köpenhamn. Mars 14—15 april. Kungliga teatern har under denna tid uppfört »Elverhøj», »Dyveke», »På Sicilien», »En midsommarnattsdröm», »Carmen», »Farinelli» »Orfeus och Eurydike», »Faust», »Helligtre kongers aften» och »Don Juan», som den 28 mars gafs å denna scen för 250:de gången. — På Casinoteatern uppföres allt jemt »Geishan». — Af konserter ha vi att anteckna G. Matthisons orgelkonsert den 21, Joh. Svendsens och det k. kapellet 1:a symfonikonsert med biträdande solister, fru A. Gmür-Harloff och herr Ludv. Holm samt en Magnus-Malkine-afskedskonsert med program af kammarmusik. Sparsamheten hos Köpenhamns konsertgifvare

att sällan annonsera program i tidningarna gör att man ofta ej kan få kännedom om detta. Den 26 mars gafs 21:a och sista paläkonsertern under herr Joach. Andersens direktion för denna säsong. Det som oftast af både instrumental och vokal musik sammansatta programmet upptog denna gång bland annat »Sommerlif», orkestersuite af Louis Glass, brudscen ur »Lohengrin» för sopran, tenor och orkester samt en damkör a capella, »Tre Foraarsange», af Jac. Fabricius. Konserter ha under april gifvits af violinisten Frida Schytte-Kaulbach och och Cæciliaföreningen, hvarjemte hr Ludv. Holm, Ax. Gade och Rob. Hansen den 8 april gäfvos sin 2:dra kammarmusik-soaré, biträdda af hr Hansens syster, fru Agnes Adler. Föreningen för understödjande af behöfvande musklärare och lärarinnor i Danmark gaf den 13 april en stor konsert, vid hvilken medverkade fru Schytte-Kaulbach, frk Johanna Krarup-Hansen och Cæcilia-föreningens madrigalkör. Programmet upptog en gammalfransk och -italiensk sångafdelning, och de gamla instrumenten viola d'amore, viola da gamba och luta kommo till användande.

Från andra land.

Paris. Fröken Aino Achte, den intagande och rikt begåfvade sångerskan, uppträder fortfarande å Stora Operan och gör ofantlig lycka både hos publiken och kritiken. Så yttrar Le Figaros bedömare om hennes Elisabeth i »Tannhäuser» att hon i detta parti, »som tyckes nästan enkom vara komponerad för henne, öfverträffar sig sjelf genom det mystiska behag, den nobla och rena känsla som hon inlägger i detsamma».

Sångerskan har i dessa dagar af ministern för de sköna konsterna blifvit utnämnd till officier d'Académie.

Wagners »Valkyrian» gafs här den 27 mars för 100:de gången.

London. Coventgardens musiksångsong börjar den 8 maj med »Lohengrin». Felix Mottl är dirigent. För de båda tyska operacyklarna, om sex operor i hvarje, är en tysk kör engagerad. Repertoaren upptager af Wagner dessutom »Tristan», »Valkyrian», »Tannhäuser» och »Mästersångarne» samt Beethovens »Fidelio». Nyheter som torde upptagas är Puccinis »Bohème», Goldmarks »Die Kriegersgefangene» och »Le roi d'Ys» af Lalo.

Dödsfall.

Henrik Westin, f. d. chefen för de kungliga teatrarne, öfverintendenten och landssekreteraren, afled den 10 april i Göteborg. Född i Stockholm

den 6 okt. 1824, blef han 1842 student i Upsala, der han 1845 aflade hofrätts- och kameralexamen. 1859 utnämndes han till landssekreterare i Göteborgs och Bohus län. Redan tidigt började han göra sig bekant som skriftställare, framför allt såsom öfversättare bl. a. af Paludan-Müllers »Abels död», som utgafs 1859. På 80-talet utkommo hans öfversättningar af Lamartines »Jocelyn», Victor Hugos »Ruy Blas» och »Marion Delorme», hvilka tre vunnit hedersomnämmande i Svenska akademien, Petrarcas »Afrika» och 1890 Ausonius' »Mosella». Sedan 1885 var han ledamot af Vetenskaps- och vitterhetssamhället i Göteborg.

I april 1881 förordnades Westin till chef för de kungliga teatrarne, en befattning som han innehade till juli 1883, då han återgick till sin landssekreteraretjänst. Westin var en lika utmärkt som human och omtyckt teaterledare, som egnade mycken kraft i synnerhet åt operan, för hvilken under hans korta chefstid uppsattes flera nya stycken, som länge hållit sig på repertoaren, såsom »Konung för en dag», »Nordens stjärna» och »Mefistofeles».

1881 utnämndes Westin till öfverintendent. Han var ledamot af Kgl. Vetenskaps- och Vitterhetssamhället i Göteborg och kommandör af Vasorden.

Dustmann-Meyer, Marie Louise, berömd operasångerska, f. 22 aug. 1831 i Aachen, † 2 mars 1899 i Charlottenburg-Berlin. Hon beträdde först scenen 1848 på Josephstadt-teatern i Wien, var sedan engagerad i Cassel, firade stora triumfer i Berlin, der samtidigt med Roger, kom 1854 till Prag och var från 1857 till 1875 anställd vid hofoperan i Wien, der hon sista gången uppträdde 29 dec. 1875 som Elsa i »Lohengrin» tillsammans med Labatt, Scaria och fru Materna. Hon verkade sedan länge såsom sånglärarinna vid konservatoriet i Wien till dess hon för några år sedan flyttade till Charlottenburg. År 1858 gifte hon sig med bokhandlaren Dustmann, som dog före henne.

Fru D.-M. var särdeles utmärkt i dramatiska sångpartier såsom Fidelio, Ifigenia, Armida, Euryanthe, Susanna, fru Ström etc., och bland hennes förnämsta räknas ock de i hvilka hon lät höra sig å Stockholmsoperan (2—25 juni 1858) under ett gästspel härstädes, nämligen Donna Anna i »Don Juan», Alice i »Robert», Agatha i »Friskyttan», Norma och Linda. Såsom Elsa, Elisabeth, Senta och Eva i Wagners operor vann hon äfven stort beröm.

I Musik- och Bokhandeln:

Populär Piano-Skola

med

Klaviatur-Tabell

för noternas snabba inlärande.

Ny, lättfattlig undervisningsmetod för barn,
översatt och bearbetad efter

Prof. H. von Bocklet.

Häft. 3 kr., i pappband 3: 50, cloth-
band 4 kr.

»Enkel, praktisk och fullt systematisk, gående i lagom hastighet och utan hopp från det lättare till det svårare. Torde vara den bästa pianoskola vi hittills haft i Sverige. En ytterligare förtjänst hos det verkligen vackra arbetet är att bearbetaren förmått göra det så alltigenom svenskt som det verkligen är.»
(Gotlands Allehanda.)

Elkan & Schildknechts Musikhandel
28 Drottninggatan 28.

Vacker musik till godt pris.

SVENSK MUSIKTIDNINGS

Musikalbum XI

Pris 1 krona

fins till salu å Expeditionen, Kungstensgatan
56, 3 tr., samt i bok- och musikhandeln.

Innehåll: för piano: **Beethoven: Kontra-**
dans; J. Schulhoff: Confidence; J. Ad.
Hägg: Albumblätter: Impromptu, Lied an...
Alb. Lindstrand: Minne af Rob. Schu-
mann: Sång med piano; A. M. Myrberg:
Svärmeri (a—d).

Festmarsch

för piano af *Gustaf Hägg*.

Denna vackra och ståtliga marsch
finnes nu att tillgå i godtköpsupplaga å
50 öre.

Svensk Musiktidnings förlag.

Svensk Musiktidning

Nordiskt Musikblad. — 19:de årgången. — För hvarje musikaliskt hem,

utgifves 1899 efter samma plan som förut, innehållande *populär läsning i Musikaliska ämnen, porträtter med biografier och musikbilaga*. Tidningen utkommer såsom förut två gånger i månaden (utom juli—aug., »den döda säsongen») till ett pris af 5 kronor pr år, lösnnummer 25 öre. Prenumeration sker här å *Expeditionen, Kungstensgatan 56, 3 tr., i bok- och musikhandeln, å posten och tidningskontor. I landsorten prenumereras bäst å posten.*

OBS! Porträtter i N:o 1: *Adolf Lindblad, Carolina Östberg*, N:o 2: *Adelina Patti, Joh. Mazèr*, N:o 3: *Ch. Gregorowitsch*, N:o 4: *Davida Afzelius*, N:o 5: *Algot Lange*.

Pianomagasin.

Svenska Pianinos: Största lager
från I. G. Malmström, Kongl. Hofleverantör,
S. Andersson, Bergqvist & Nilsson, I. P.
Löfberg & C:o, Stavenow & C:o m. fl.

Utländska Pianinos: från G.
Schwechten, Steinweg Nachf. och Uebel
& Lechleiter.

Flyglar: fr. I. G. Malmström, Steinweg
Nachf. m. fl. — Orglar: från Mason
& Hamlin's verldsberömda firma.

Begagnade instrument tagas i utbyte.

Gust. Pettersson & C:o,
43 Regeringsgatan 43, Stockholm.

Lennart Lundberg

Pianolärare.

Banérgatan 23, 3 tr., gården.

Gammal violin,

mycket god och billig hos Natusch,
Hamburg 4.

FRANKEL & C:o:s

Pianofabrik,

Drottningg.

38.

Förstklassigt fabrikat! Prisbelönt med
högsta pris. Låga fabrikspris. Begagnade
tagas i utbyte.

** DANS-MUSIK **

på piano, äfven vid mindre danstillställningar,
utföres af undertecknad, som deri eger mång-
årig vana och erkänd skicklighet.

Order mottagas här hos hrr musikhandlare
eller i min bostad, 53 Drottninggatan, 1 tr.
ö. g. t. h. (fru Claëssons pensionat).

Allm. Telefon 102 25.

Refereus: Hofmusikhandlaren Lundquist.

Danskkomponisten *Henning R. Wejdling*.

Musiknyhet.

På B. Schotts Söhne i Mainz förlag
har utkommit:Lindstrand, Alb., 2 Morceaux de
Salon

Op. 7 N:o 1 Valse Gracieuse.

» » 2 Barcarolle.

Pris å 1: 50.

Eleganta Permar

till Svensk Musiktidning finnas till salu å 2
kronor hos P. Herzog, Malmskildsgatan
n:o 54.

J. G. MALMSJÖ

GÖTEBORG

Etablerad 1843.

Kongl. Hofleverantör.

Tjuguen

första

pris, in- och
utrikes.Beqväma
afbetalnings-
vilkor.

Talrika vitsord

från framstående musici

och konstnärer, bl. a. från

Alfred Reisenauer, Professor

Frans Neruda, Alfred Grünfeld,

Moritz Rosenthal, Prof. Franz

Mannstädt, Dir. Aug. Körling,

Mad. Teresa Carreno, Fru Margareta Stern, Fru

Hilma Svedbom, Fröken Tora Hwass samt

Kungl. Musikaliska Akademien och Göteborgs

mera framstående musici och musiklärarinnor.

Skandinaviska Orgelfabrikens Kammarorglar,

hvarå de nyaste
uppfinnningar och
förbättringar till-
lämpas, äro af
våra förmästa
orgelkännare så-
väl i Stockholm
som i landsorten
enhälligt vitsor-
dade för att vara
de bästa i nor-
den tillverkade.
Prisbelönte i Kö-
penhamn 1888

(enda pris med medalj), i Norrköping 1889,
i Helsingborg 1890 (första pris). Pris-
kuranter sändas på begäran franko.

Skandinaviska Orgelfabrikens.

Kontor och utställning i Stockholm.

Mästersamuelsgatan 24.

Innehåll: Andreas Hallén och hans opera
»Valdemarsskatten» (med porträtt). — Utländsk
operarepertoar. — Ur E. von Hartmanns Este-
tik (forts.). — Från scenen och konsertsalen.
— Musiknotiser från hufvudstaden och lands-
orten, från våra grannland, från andra land.
— Dödsfall. — Annonser.